

Rus blant videregående elever og i russetiden

Denne teksten tar for seg bruken av illegale rusmidler og lovlige rusmidler blant videregående elever i Bergen. Samtidig som vi skal intervju tidligere russ og videregående lærere. Svarene de gir, skal vi sammenligne med svar fra Chatgpt og intervjuer med tidligere russ og lærere på skolen. I denne anonyme spørreundersøkelsen er det ulike spørsmål med flere alternativer for å få en statistikk. Datagrunnlaget for denne anonyme undersøkelsen er Google Forms. For en mer omfattende oversikt over undersøkelsen sin statistikk, se under <https://docs.google.com/forms/d/1wi67RgAejUla2msAr-gjqyyrkmCeg-NKtMowpmH6FVQ/edit?pli=1#responses>

Anonyme Undersøkelsen

Vi har gjennomført en anonym undersøkelse med ca 200 svar, her var det svar fra elever på Langhaugen videregående skole og noen fra andre videregående skoler i Bergen. Undersøkelsen ble publisert på itslearning og andre sosiale medier slik at vi kunne få mange svar å sammenligne. Spørsmålene i undersøkelsen var som følger:

Har du prøvd rus?

Hvilke av disse rusmidlene har du prøvd?

Hvorfor har du prøvd disse rusmidlene? (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter)

Kjenner du noen som tar rus? (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter)

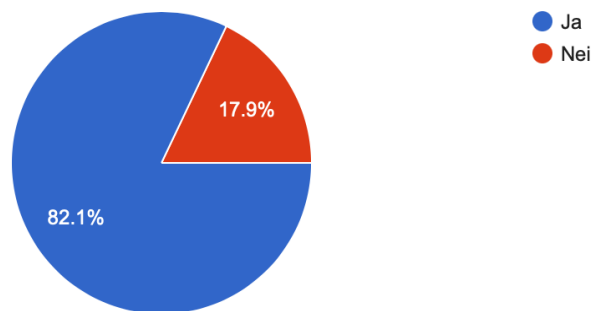
Hvordan får du tak i rusmidler? (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter)

Når pleier du å ruse deg? (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter)

Vi valgte disse korte og enkle spørsmålene slik at det er lett for de anonyme å svare. Vi ville heller ha mer personlige og detaljerte opplevelser via intervjuer som vi kommer tilbake til senere i teksten.

Har du prøvd rus?

190 responses

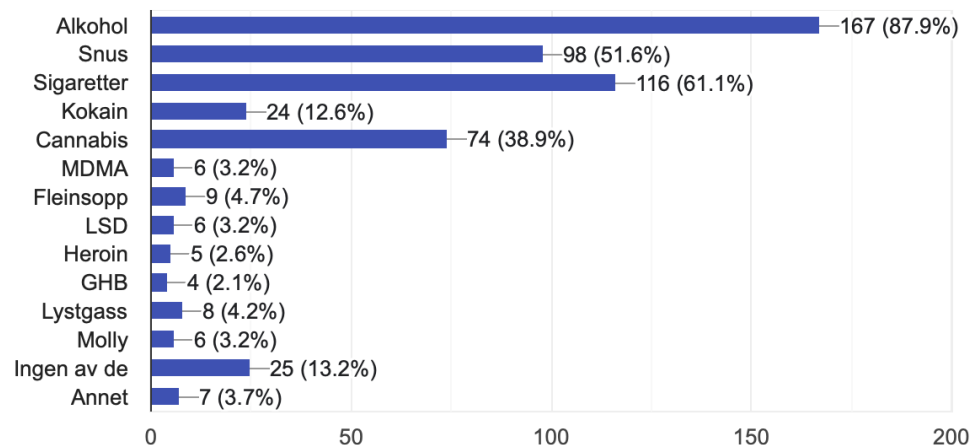

Undersøkelsen viste at 82,3% hadde prøvd rus. På toppen lå alkohol med 88,2%, sigaretter med 61,3% og deretter snus med 51,1%.

Hvilke av disse rusmidlene har du prøvd?

Copy

190 responses

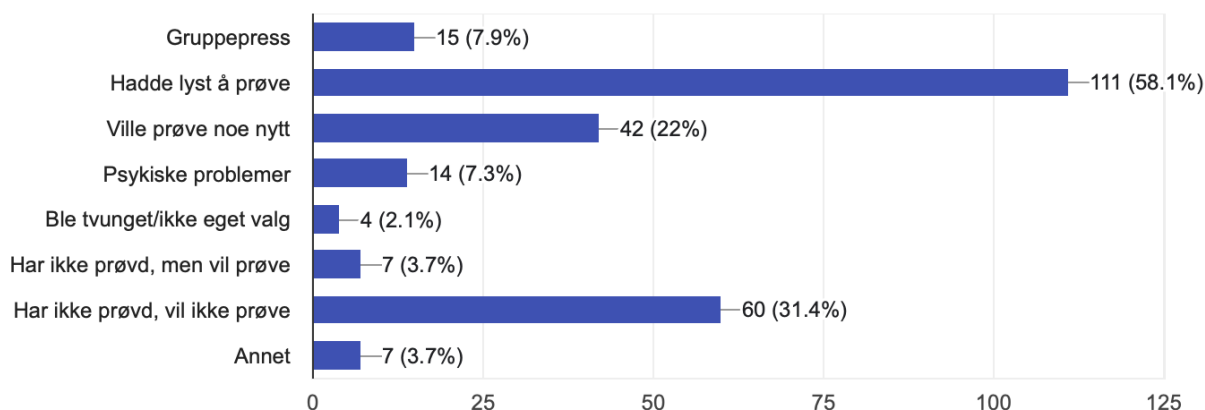

Videre ser vi at det mest brukte illegale rusmiddelet er cannabis med 38,7% og kokain med 12,9%. Resten av svarene var enten at de hadde prøvd illegale rusmidler eller prøvd noe som ikke sto på listen. Til slutt var det 12,9% som sa at de ikke hadde prøvd noe som helst. Vi ser tydelig at bruken av de lovlige rusmidlene i Norge er mest brukt blant ungdom. Likevel er det sammenlagt en høy prosentandel som har prøvd illegale rusmidler, hvor troverdig disse svarene er er vanskelig å si da det er anonymt og ikke faktabaserte svar. Vi ville ha en mer omfattende oversikt over hvorfor de anonyme har prøvd disse illegale rusmidlene slik at vi kunne styrke troverdigheten i svarene. For merke dette la vi til (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter) bak de neste spørsmålene.

Hvorfor har du prøvd de følgende rusmidlene? (gjelder ikke alkohol, snus og sigaretter)

191 responses

Så klart, må man stille seg kritisk til en slik anonym undersøkelse ettersom vi har ingen grunnlag til å vite at det er 100% sant det som blir svart. Til tross for dette får vi uansett en mal over hvordan rusbruken er blant ungdom. Det er tydelig at det er en høy bruk av alkohol og andre lovlige rusmidler i denne målgruppen. For å få svar på hvorfor ungdom tar rusmidler, la vi til flere alternativer for å få en mer konkret statistikk. Her er det tydelig at over halvparten av de som har tatt undersøkelsen tar ulike rusmidler fordi de rett og slett bare hadde lyst. 31,4% har ikke prøvd, men vil prøve.

Russen mener at resultatene kan skyldes at det først og fremst er lovlige rusmidler som en myndig person kan få kjøpt på sin nærmeste butikk. Som russ påstår vi at den høye bruken av illegale rusmidler skyldes blant annet at ungdom ikke har nok kunnskap om konsekvensene disse rusmidlene kan ha. Vi vet det er farlig og vi hører det konstant, men ungdom kan sjeldent fremlegge de konkrete konsekvensene som følger av den ulovlige rusen. I tillegg blir det stadig lettere å få tak i disse illegale rusmidlene. Det er bare en snap unna for å få tak i det.

Chatgpt som kilde

Å bruke Chatgpt som kilde stilles det enorm kritikk til. Et bedre alternativ kan være å bruke det til å finne løsninger, drøfte, og fremlegge alternativer. Da vi spurte Chatgpt om hva den tror grunner til at 18 åringer bruker ulovlige rusmidler fikk vi følgende svar:

1. Nysgjerrighet: Mange unge mennesker er nysgjerrige på ulike opplevelser og prøver ulovlige rusmidler for å se hva det føles som.
2. Press fra jevnaldrende: Noen 18-åringere kan føle seg presset av sine jevnaldrende til å prøve ulovlige rusmidler for å passe inn eller være en del av en vennegruppe.
3. Tilflukt: Noen unge mennesker kan bruke rusmidler som en form for tilflukt fra vanskelige situasjoner, som angst, depresjon eller traumer.
4. Mangel på informasjon: Noen 18-åringere kan ikke være klar over risikoene og konsekvensene av å bruke ulovlige rusmidler, og kan derfor prøve dem uten å være klar over risikoen.

Etter vi fikk svarene fra chatgpt ser vi flere likheter med våre egne resultater.

Nysgjerrighet er det første punktet vi får. I vår egen undersøkelse var det hele 58,1% som svarte "hadde lyst å prøve" som grunn for at de har prøvd illegale rusmidler. Det var også flere som svarte at de følte gruppepress eller at det ikke var deres eget valg, som chatgpt også nevner.

Rusbruk. Et tema som treffer enormt med mennesker. Stoffer som kan ramme for livet, samt gi deg en lykke og livsglede som er umulig å finne andre steder. Ifølge det store norske leksikon defineres rus som en tilstand av hevet stemningsleie og følelse av velvære (eufori) som utløses av rusmiddelbruk (snl 21.11.2022). Av alle 5 og en halv millioner innbyggerne som bor i Norge sier ¼ mellom (16-64 år) at de har prøvd cannabis en eller flere ganger i livet (fhi 15.06.2022). Som fire 3. klassinger fra Langhaugen videregående skole ønsker vi nå å gå mer i dybden på denne rusen og rusbruken blant våre jevnaldrende.

Intervju med tidligere russ

Vi stilte tidligere russ spørsmål om deres erfaringer fra russetiden 2021.

Hovedsakelig den tidligere russebussen Forman 2021. Dette var et anonymt intervju for å få mer informasjon om rus blant videregående elever. Dette var spørsmålene vi stilte:

Var det mange som ruste seg i din russetid?

Var det lett å få tak i rus?

Hva var det vanligste rusmiddelet som ble brukt?

Opplevde du at noen ble dopet ned?

Ble du selv dopet ned?

Anonym 1:

Anonym 1 forklarer at det var flere ungdommer som ruset seg i løpet av russetiden sin, hovedsakelig gutter på russebusser. Videre forklarer han at rusmidlene var veldig lett å få tak i, det var alltid noen i bussringen som solgte rusmidler. Spesielt kokain, men tidligere har det vært populært med knips eller MDMA, forklarer han. Det var flere som ble dopet ned i hans russetid, både gutter og jenter. Han var heldig å fikk slippe dette.

Anonym 2:

Anonym 2 forteller at det var sykt mange som ruste seg i russetiden, erfaringsmessig var det kanskje $\frac{2}{3}$ av antallet på guttebuskene som ruste seg mens på jentebusser kanskje $\frac{1}{3}$ som prøvde noe. Han forklarer videre at det var ganske lett å få tak i rus i bussringen, men at han ikke var den som tok noe særlig. Videre forklarer han at man kunne spørre noen som sto ved siden av seg om de hadde noe, da fikk man gjerne gratis også. De ble også tilbudt hele tiden "du skal ikke være med å ta en linje da?". Han forklarer at kokain var det vanligste rusmiddelet utenom alkohol. I russetiden opplevde han at 5-6 medruss ble dopet ned i bussringen, "Det var en jævlig ekkel opplevelse", forklarer han. Videre forteller han "Jeg så min egen bestevenninne bli dopet ned og da fikk jeg hjertet i halsen". Selv ble han aldri dopet ned, han forteller til slutt at det er viktig at russen passer på hverandre og ikke deler flaskene sine.

Intervju med lærere på Langhaugen videregående skole

Vi har gått rundt og intervjuet fire lærere på Langhaugen vgs angående rus blant videregående elever. Spørsmålene var som følger: "Hvor mange tror du ruser seg/har prøvd rus blant elevene på langhaugen?" (ikke tobakk og nikotin), "tror du dette øker i russetiden?" og "hva tror du det vanligste rusmiddelet er?". På første spørsmål var alle lærerne ganske naive og sa langt mindre enn hva resultatene på

spørreundersøkelsen viste. “Jeg tror ikke så mange har prøvd, jeg sier 5% jeg, som har prøvd det”, hvis du setter dette opp mot hvor mange som har prøvd cannabis av de som tok undersøkelsen (38,9%), stemmer ikke meningen til læreren helt. Alle lærerne mente at forbruket av rus, når det snakkes om narkotiske stoffer, øker litt i russetiden. Noen sa det økte med 5%, mens andre sa det økte med 10%. Til slutt var det spørsmålet om hvilke rusmiddel som er mest populært, her traff lærerne blink og svarte cannabis, som er en soleklar “vinner”.

Vi valgte å gjennomføre dette mini intervjuet for å se hvor mye innsikt de voksne har i rusbruken blant elevene deres. Det var tydelig at de var usikker på spørsmålene, men de hadde fremdeles en viss innsikt i det.

Konklusjon

Satt i perspektiv er det skremmende hvor normalisert den illegale rusbruken er blitt. Per dags dato er det tydelig at de fleste hvertfall kjenner en som har tatt rus og begynner med ulike typer rus i en tidlig alder, ofte før de er myndig. Dette er både rusmidler som er illegale, men også lovlige. Vi kan etter denne anonyme undersøkelsen trygt si at alkohol er mest brukt. Det er flere grunner til hvorfor de anonyme velger å ruse seg, hvordan de får tak i det og hva de tar. Alt i alt har vi funnet ut etter denne gravesaken at rus blant unge er et påtrengende problem. Vi kan sikkert si fra egne erfaringer, intervjuer, statistikk og andre kilder at det er for lite snakk om rusmidlene - hvor farlig de faktisk er og konsekvensene det fører til. Derfor er det viktig å sette seg inn i dette i en ung alder, på skoler og gjerne med foreldre eller andre voksne. Hvis man ikke ønsker å snakke om dette kan man se serier som “RUS” på NRK eller snakke med helsesøster/rådgivere på skoler. Det er viktig å ta vare på hverandre og få tak i hjelp om man er bekymret for en venn, medelev eller noen man møter i russetiden.

Kilder:

<https://sml.snl.no/rus>

<https://www.fhi.no/nettpub/hin/psykisk-helse/rusmiddellidelser/>